

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ У 2021 РОЦІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 27 січня 2022 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4103>

ТОПУЗОВ Олег Михайлович

доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член
(академік) НАПН України,
віце-президент Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

РЕГЕЙЛО Ірина Юріївна

доктор педагогічних наук,
старший науковий
співробітник, начальник
науково-організаційного відділу
апарату Президії Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

ГУДИМ Ірина Миколаївна

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
науково-організаційного відділу
апарату Президії Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

Анотація. Представлено основні результати трьох прикладних наукових досліджень, завершених у 2021 р. молодими вченими наукових установ НАПН України. Дослідження здійснювалися за результатами конкурсного відбору в січні 2021 р. з метою підтримки та активізації наукової діяльності молодих вчених НАПН України, сприяння розвитку їх професійних якостей і творчого потенціалу. За результатами завершених досліджень отримано вагомі наукові результати, пов'язані з вивченням проблем психологічного супроводу освіти та використання цифрових технологій для навчання в закладах загальної середньої освіти. Наукові результати проведених досліджень упроваджено у закладах освіти різних рівнів, а також в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: прикладні наукові дослідження; молоді вчені; загальна середня освіта; цифровізація освіти; психологічний супровід освіти.

У межах виконання прикладних наукових досліджень, визначених за результатами конкурсного відбору у січні 2021 р., молодими вченими проведено вагомую роботу, спрямовану на науково-методичне забезпечення функціонування та розвитку національної системи освіти відповідно до цілей і пріоритетів державної освітньої політики, визначених стратегічними і програмними документами, зокрема відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722, Національної економічної стратегії на період до 2030 р., затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179, Плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021-2023 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1617-р; законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», іншими нормативно-правовими документами Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України у сфері освіти і науки.

У цілому молодими вченими наукових установ НАПН України за 3 напрямками виконувалися 3 прикладних наукових дослідження. За результатами проведених наукових досліджень підготовлено 11 одиниць продукції: 4 — виробничо-практичної (стандартний протокол, методичні рекомендації), 5 статей, 2 тез доповідей, з них друкованих та електронних видань: виробничо-практичної — 2, статей — 3, тез доповідей — 2.

У звітному році наукові результати трьох (100 %) прикладних наукових досліджень для підтримки молодих вчених упроваджено у закладах освіти різних рівнів, а також в органах державної влади та місцевого самоврядування.

В Інституті соціальної та політичної психології НАПН України за напрямом «Соціальна і політична психологія» виконано дослідження *«Критерії заподіяння аудіовізуальною продукцією негативного впливу на психологічне благополуччя дітей різного віку»* (керівник — кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії психології масових комунікацій та медіаосвіти Ю.С. Чаплінська).

У ході дослідження здійснено теоретичний аналіз світового досвіду визначення медіаризиків для дітей, реалізованого в системах медіарейтингів та позначок потенційно небезпечної продукції; описано чотири моделі системи рейтингів: американську, німецьку, голландську та українську.

Здійснено вторинний аналіз даних всеукраїнських опитувань, проведених лабораторією психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту за останні 15 років (з 2007 по 2021 роки) та визначено загальну основу для побудови наукового конструкту медіапсихологічної експертизи (Чаплінська, Найдьонова & Кузін, 2022).

Найважливіші наукові результати, досягнуті в ході проведення дослідження:

- *уперше визначено та описано* науковий конструкт медіапсихологічної експертизи (визначення, мета, об'єкт, предмет, завдання тощо). Медіапсихологічну експертизу визначено як систему психологічного дослідження медіатвору для встановлення його загальних характеристик, опису медіавпливів на глядацьку аудиторію, виявлення потенційних медіаризиків, які він містить для неповнолітніх осіб, за допомогою чіткої процедури на основі професійних знань експерта-медіапсихолога. Об'єктом медіапсихологічного дослідження є медіатвори / медіапродукти, зазвичай розважального жанру. Предметом медіапсихологічного дослідження є сукупність фактичних характеристик медіапродукту, описаних із використанням спеціальних знань у галузі психології та медіапсихології, що відображають специфіку діяльності неповнолітніх медіаспоживачів, на яких здійснюється негативний медіавплив (Чаплінська, 2021);

- *проаналізовано та описано* шість успішних кейсів формування експертних висновків на запити суспільства щодо аналізу медіапродукції, які були реалізовані лабораторією психології масової комунікації та медіаосвіти;

- *сформовано шість науково обґрунтованих критеріїв* завдання шкоди аудіовізуальною продукцією неповнолітнім особам із деталізацією тих сцен, наявності яких у медіапродукті може вважатися медіаризиком для дітей, а саме: «наси́льство», «жахи», «еротика, секс», «наркотики, алкоголь, тютюн», «лайка», «дискримінація»;

- *розроблено спеціальний теоретичний конструкт* для методики оцінки наявності чи відсутності в медіатворі ознак, здатних негативно вплинути на дитину, який в подальшому потребує апробації та стандартизації;

- *розроблено алгоритм процедури* проведення медіапсихологічної експертизи з метою забезпечення надійності її результатів, реалізований у Стандартному протоколі, що має 4 фази:

1. *Попереднє (підготовче) дослідження.* Основними завданнями, які мають бути вирішеними на стадії попереднього дослідження, є: з'ясування мети дослідження, оцінювання наданих матеріалів щодо їх достатності для вирішення поставлених завдань, формування первинного уявлення про досліджувані об'єкти, побудову гіпотез, планування експертного дослідження.

2. *Аналітичне дослідження.* Полягає у психологічному аналізі матеріалів, наданих для експертизи, та, за потреби, додаткових матеріалів. Метою аналітичного дослідження є виявлення у наданих медіаматеріалах відповідності критеріям, що визначають здатність медіаматеріалів завдати негативного впливу (шкоди) психологічному благополуччю дітей.

3. *Медіапсихологічний аналіз аудіовізуальної продукції.* На етапі вивчення матеріалів з'ясовується фабула події, конкретизуються експертні завдання відповідно до інформативних можливостей наданих матеріалів, додатково визначаються психологічні медіавпливи / медіаефекти, які відповідають завданням, поставленим перед експертом, та дозволяють їх вирішити.

4. *Комплексне оцінювання результатів дослідження.* На цьому етапі моделюються потенційні (можливі) психологічні наслідки (прогнози) перегляду медіатвору для неповнолітніх осіб. За потреби, експертом надаються рекомендації та формулюється один із варіантів висновків — категорично позитивний висновок, категорично негативний висновок, ймовірний (або умовно-ймовірний) висновок або висновок про неможливість вирішення поставлених перед експертизою питань. Описана структура та зміст висновку медіапсихологічної експертизи має три основні частини: вступну, дослідницьку та заключну.

За результатами наукового дослідження підготовлено Стандартний протокол медіапсихо-

логічної експертизи аудіовізуальної продукції (1,5 др. арк.) та Методичні рекомендації щодо проведення медіапсихологічної експертизи заподіяння аудіовізуальною продукцією негативного впливу психологічному здоров'ю та благополуччю дитини (2,0 др. арк.).

Апробація результатів дослідження відбулась на першій Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Судово-психологічна експертиза: здобутки, розвиток та перспективи», організованій і проведеній Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно з Київським науково-дослідним інститутом судово-медичних експертиз (10 грудня 2021 р., м. Київ).

Об'єктами впровадження результатів наукового дослідження є наукові установи Національної академії наук та Національної академії педагогічних наук України, факультети і кафедри соціології та психології закладів вищої освіти, медіапедагогічна та медіапсихологічна експертна спільнота, інститути медико-судових експертиз, медіавиробники; широка педагогічна і батьківська громадськість, фахівці психологічних служб системи освіти і центрів професійного розвитку педагогів.

В Інституті цифровізації освіти НАПН України за напрямом «Педагогіка і психологія освітнього процесу» завершено дослідження *«Використання цифрових технологій для реалізації змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти»* (керівник — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу хмаро орієнтованих систем інформатизації освіти — М.В. Мар'єнко).

Об'єкт дослідження: процес використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти.

Мета: обґрунтування особливостей та механізмів реалізації технологій змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти.

Актуальність роботи зумовлена недостатнім використанням цифрових технологій для реалізації змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти та на виконання інструктивно-методичного листа МОН України «Щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час карантину» від 23 березня 2020 р. № 1/9-173 (МОН України, 2020).

Періоди розвитку хмаро орієнтованих систем навчання відповідають вимогам суспільства. Хмаро орієнтовані системи стали важливим інструментом для впровадження змішаного навчання в закладах освіти. При цьому історія розвитку змішаного навчання тісно пов'язана з використанням хмарних технологій і пікової швидкості набула саме за останні роки. Завдяки поєднанню традиційних методів навчання та сучасних інтерактивних технологій, з'явилися нові можливості для навчання, чим і досягається належний рівень засвоєння матеріалу усіма учасниками, вирішуються різні виховні та розвивальні задачі. Особливо це притаманно учням та викладачам нового покоління (Коваленко, Мар'єнко & Сухіх, 2021с).

Аналіз сучасного стану досліджень за визначеною тематикою дав змогу встановити, що термін «цифрові технології» для української науки не новий і досить широкий, що включає ряд інших технологій та пристроїв. Не існує єдиної класифікації цифрових технологій. У своїх дослідженнях науковці ототожнюють поняття «цифрові технології», «інформаційно-комунікаційні технології» та «комп'ютерні технології», вважаючи їх синонімами. З аналізу останніх джерел та публікацій стає зрозуміло широке використання цифрових технологій в освіті: у навчанні іноземних мов, під час вивчення безпекових дисциплін та ін. З'ясовано, що неможливо використовувати технології

хмаро орієнтованих систем відкритої науки без цифрових технологій, оскільки останні виступають в ролі пристроїв. Аналіз понять показав їх тісний взаємозв'язок, однак жодне з них не є похідним від іншого та не виступає його складником.

Використання цифрових технологій у сфері освіти, є актуальною проблемою, яку вивчають закордонні та українські вчені. Завдяки використанню цифрових технологій дистанційна освіта в умовах пандемії набула подальшого розвитку. Цифрові технології сприяють кращому засвоєнню знань та глибшому розумінню абстрактних понять завдяки наступним властивостям: мультимедійність, інтерактивність, адаптивність, диференціація тощо. За допомогою цифрових технологій, вчитель має змогу ширше застосовувати метод проектів, метод дослідження тощо (Kovalenko, Marienko & Sukhikh, 2021).

Проаналізувавши досвід впровадження цифрових технологій у закладах загальної середньої освіти України, можна помітити, що цей процес відбувається завдяки дистанційній формі навчання. Натомість змішане навчання менш розповсюджене. Аналіз комбінації форм і систем навчання зумовив виокремлення: аудиторного навчання, інтерактивного та з підтримкою цифрових технологій.

У дослідженні визначено критерії (форми подання навчального матеріалу та мультимедійність, структура представлення інформації, взаємодія з навчальним контентом, варіативність змісту навчального матеріалу) та показники добору цифрових технологій для реалізації змішаного навчання у закладі загальної середньої освіти на основі праць О.М. Спіріна (Спірін, 2013) та Т.В. Долгової (Долгова, 2017).

Таким чином, використання змішаного навчання спроможне якісно змінити процес підготовки учнів в закладах загальної середньої освіти, сприяє активному впровадженню та оновленню цифрових технологій. Але все це стає можливим лише за умови, що вчитель створює єдиний дидактичний комплекс з інформаційно-освітнім середовищем, що не дублює базовий підручник, а збагачує й поглиблює навчальний матеріал шляхом можливостей, що надають сучасні цифрові технології (Коваленко, Мар'єнко & Сухіх, 2021b).

Використання технологій доповненої та віртуальної реальності надає учням нові можливості та перспективи, орієнтовані на здобуття

практичних навичок, сприяє розвитку та самоосвіті кожного учня, надає їм змогу отримати найновіші знання, практичне навчання для подальшої професійної діяльності. Застосування технологій AR та VR наближає науку до життя, відтворює реальні життєві ситуації, допомагає створити штучно простори для невирішених проблем. Це створює нові можливості для опановування практичними навичками, набуття досвіду проведення досліджень, робить вивчення яскравим процесом, унеможливорює відволікання від навчання та підвищує мотивацію до навчання, допомагає краще зрозуміти комплекс поняття, визначення, теореми, властивості, які мають учні під час засвоєння окремих тем.

Певні проблеми можуть бути вирішені завдяки підвищенню якості освітнього процесу, зокрема із застосуванням методів доповненої реальності.

Можливі шляхи використання доповненої реальності:

- трансформація дорогих технологій у бюджетні варіанти, придатні для смартфонів і простих комп'ютерів;

- спрямованість технологій доповненої реальності на набуття навичок, передачу та контроль знань.

Слід чітко розрізняти поняття «змішане навчання» та «дистанційне навчання», адже найчастіше їх ототожнюють. Знаючи та розуміючи ознаки змішаного навчання, вчитель зможе спланувати навчальний процес та персоналізувати представлення навчального матеріалу. Послідовність кроків організації змішаного навчання допоможе конкретизувати початок роботи та уникнути найрозповсюдженіших помилок. Рекомендовано використовувати для організації змішаного навчання одну хмаро орієнтовану платформу (при цьому уникаючи використання виключно месенджерів чи програм відеоконференцій). Під час планування організації змішаного навчання вчитель має пам'ятати, що існує 4 загальновідомі моделі. Передусім слід визначитись за якою моделлю найзручніше працювати: ротаційною, гнучкою, моделлю самостійного змішування чи поглибленою віртуальною моделлю. Водночас визначення моделі дуже важливе, однак необхідно враховувати: план тем, очікувані результати навчання, оцінювання навчальних досягнень учнів. Учителі також мають змогу експериментувати з різними режимами роботи: синхронним та асинхронним. Під час планування змішаного навчання вчителі мають

враховувати етапи освітнього процесу за такою градацією: попередня підготовка, подача нової інформації, тренування, виконання практичного завдання, оцінювання, рефлексія та зворотний зв'язок і завдання залежно від режиму роботи (офлайн або онлайн).

Найістотніші наукові результати, досягнуті в ході проведення дослідження:

- *уперше розроблено методику* використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти, що розкриває: етапи організації змішаного навчання, практичні поради та фактори для вибору моделі змішаного навчання; модель та методику використання доповненої та віртуальної реальності при змішаному навчанні у закладах загальної середньої освіти;

- *удосконалено етапи організації змішаного навчання*, практичні поради та фактори для вибору моделі змішаного навчання;

- *набули подальшого розвитку* підходи до організації змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти.

Результати дослідження відображено у методичних рекомендаціях «Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти» (Коваленко, Мар'єнко & Сухіх, 2021a) та апробовано на 8 науково-практичних заходах: конференцій — 1 (міжнародна); міжнародний симпозіум — 1; міжнародні науково-методичні семінари — 2; круглий стіл — 1; інші — 3.

В Українському науково-методичному центрі практичної психології та соціальної роботи за напрямом «Прикладна психологія. Професійна й організаційна психологія» виконувалося дослідження *«Розвиток життєстійкості особистості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності»* (керівник — доктор філософії в галузі психології, старший науковий співробітник лабораторії прикладної психології освіти — В.В. Предко).

Актуальність здійсненого наукового дослідження зумовлено нагальною потребою у реформуванні системи освіти задля збільшення можливостей ефективного розвитку життєстійкості підлітка; переосмисленні змісту освітнього процесу відповідно до вимог сучасних стандартів і індивідуальних запитів його учасників; підвищенні та удосконаленні якості системи надавання освітніх послуг; поліпшенні освітнього процесу шляхом застосування нових технологій і оптимі-

зації способів освітньої взаємодії; забезпеченні психологічної безпеки учасників освітнього процесу, урівноваженні емоційної та загальної інтелектуальної продуктивності.

У дослідженні продемонстровано, що життєстійкість постає основним механізмом інноваційної освітньої діяльності, який надасть змогу молодому поколінню засвоїти соціальний досвід, набуті психологічної грамотності, навчить ефективної життєдіяльності. А головне — допоможе налагодити взаємозв'язок між академічною успішністю та благополуччям реального життя особистості, навчить критично мислити, знаходити творчі рішення, ефективно справлятися з проблемними ситуаціями та перспективно використовувати засвоєний досвід. Саме тому в освітнє середовище варто залучати психологічну службу системи освіти. Вона здатна створити сприятливі умови для збереження й зміцнення психологічного благополуччя, віднайти ті механізми, які допоможуть підліткам впоратися з систематичного виникнення стресових ситуацій, підвищити їхню соціальну адаптацію й стресостійкість, забезпечити процес ефективного формування життєстійкості підлітків.

На першому етапі наукового дослідження розкрито теоретико-методологічні особливості феномену життєстійкості. Визначено психологічний зміст феномену життєстійкості, основні його структурні компоненти, рівні існування та провідні характеристики. Виявлено вплив життєстійкості на інші психічні особливості, розглянуто основні функції життєстійкості, предиктори та механізми формування, проаналізовано її значення в розвитку особистості підлітка. Також проаналізовано та розкрито поняття інноваційного освітнього середовища, підкреслено його важливу роль у розвитку підлітка, зокрема формування його життєстійкості. Доведено, що саме від виховання та навчання залежить те, якою особистістю стане, яким чином реалізовуватиметься, який рівень культури та моральних норм вона засвоїть (Предко, 2021а).

Життєстійкість представлено як особистісний ресурс, який сприяє позитивному самоставленню, розвитку лідерських якостей, цілеспрямованості та витривалості. Вона є важливим чинником самодетермінації, адаптації та внутрішньої збалансованості. Основною психологічною особливістю життєстійкості є те, що вона допомагає мінімізувати негативні наслідки несприятливих зовнішніх впливів та перетворити їх на нові

можливості, здобути автономність у своїй життєдіяльності.

Показаний взаємозв'язок між життєстійкістю та академічною успішністю особистості, її загальною залученістю в навчання. Підкреслено значення кожного структурного елементу життєстійкості в академічній діяльності особистості, а саме: значення залученості задля готовності особистості докладати значні зусилля задля досягнення академічних успіхів, незалежно від ступеню складності матеріалу та рівня вимог; значення контролю задля відчуття впевненості у своїй здатності досягнути позитивного навчального результату, вміння керувати власними емоціями та вольовими процесами під час виникнення труднощів у навчальній діяльності, значення виклику (прийняття ризику) задля формування цілеспрямованості, прагнення вирішувати складні завдання заради здобуття знань та компетентності у майбутньому.

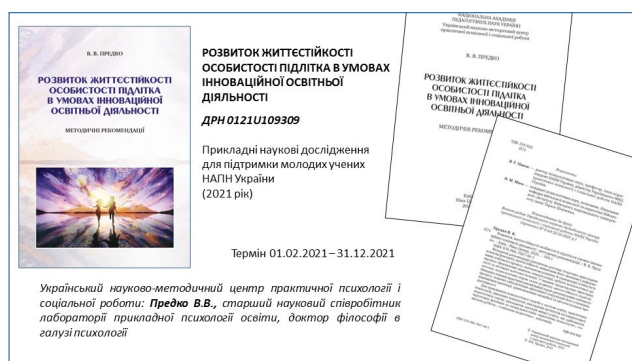
Під час дослідження виявлено, що життєстійкість особистості сприяє академічним успіхам, а головне — психологічному розвитку особистості підлітка, вона впливає на формування навичок ефективної організації життєдіяльності, розуміння своєї життєвої мети та вміння робити висновки з власного життєвого досвіду. Життєстійкість зумовлює сприятливий рівень самооцінки школярів, їх емоційне та психічне здоров'я. Вона впливає на характер соціальних відносин, допомагає вибудувати взаємоповагу та розуміння, натомість людина з низькою життєстійкістю буде проявляти егоїзм та небажання встановлювати контакти, всюди шукати вигоду. Допомагає налагоджувати соціальну комунікацію, здатність вирішувати міжособистісні конфлікти, приймати соціальну підтримку, а не дистанціюватися від соціального середовища. Життєстійкість забезпечує особистість відчуттям автономності, надає можливість приймати самостійно рішення, спиратися на власні погляди та судження, залишаючись незалежним від думки оточуючих.

На другому етапі наукового дослідження визначено найоптимальнішу систему для розвитку життєстійкості. Провідним механізмом такої системи є впровадження практичної складової, а саме: застосування низки психологічних технік, зокрема, майнфулнес; проведення психологічних тренінгів, занять і бесід, які допоможуть учням у вирішенні складних життєвих ситуацій; нададуть навички конструктивного вирішення конфліктних ситуацій, вміння вибудовувати ефективну міжосо-

бистісну взаємодію; навчають позитивному мисленню, грамотному управлінню часом, способам зняття напруги; допоможуть поставити конструктивні цілі та змотивують на розвиток.

Доведено, що лише така інноваційна освіта зможе сформувати людину, здатну жити в надзвичайно глобалізованому світі, стати тим соціальним інструментом, який сформує нові виховні ідеали, що призведуть до змін у змісті навчання, допоможуть створити ситуацію, в якій особистість зможе повноцінно самореалізуватися та виявляти свій внутрішній, творчий потенціал, здатність до рефлексії й, відповідно, високих соціально-адаптаційних можливостей (Предко, 2021с).

На заключному етапі наукового дослідження створено методичні рекомендації щодо розвитку життєстійкості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності, сформовано практичні рекомендації задля удосконалення освітнього процесу, зокрема забезпечення ефективної соціалізації його учасників, підвищення адаптації, урівноваження емоційної та інтелектуальної продуктивності, а також розроблено процедуру психологічного тренінгу. Представлено ефективну систему психологічних вправ задля розвитку життєстійкості підлітка.

Отже, найважливішими результатами дослідження є такі:

- уперше розроблено технологію розвитку життєстійкості особистості, яка постає важливим інструментом для загального вдосконалення сучасної системи освіти;
- удосконалено теоретико-методологічну базу феномену життєстійкості, доведено, що життєстійкість є основним механізмом інноваційної освітньої діяльності, який надає змогу молодому поколінню засвоїти соціальний досвід, набутти психологічної грамотності, навчить ефективної життєдіяльності;

- набуло подальшого розвитку емпіричне вивчення психологічних особливостей функціонування життєстійкості. Зокрема, встановлено, що учні з високим ступенем життєстійкості отримують задоволення від навчання, сприймають його як досить цікаву та захоплюючу діяльність, виявляють свідоме прагнення до отримання знань. Учні з низькою життєстійкістю характеризуються апатією, пасивним ставленням до здобуття знань, слабкою академічною успішністю, низькою відвідуваністю закладу освіти.

Практична значущість виконаного дослідження полягає в тому, що розвиток життєстійкості підлітків сприятиме їхньому подальшому ефективному загальному розвитку, виробленню сприятливих психологічних установок щодо власної життєдіяльності; змотивує до навчання та прояву активної життєвої позиції, забезпечить сприятливу соціалізацію; надасть змогу працівникам психологічної служби сформувати здорову, успішну та ініціативну, психологічно зрілу молодь; окреслить перспективні шляхи гармонізації освітнього процесу.

Упровадження результатів наукового дослідження здійснено на всеукраїнському рівні. Видання методичних рекомендацій (Предко, 2021b) розміщено на сайті Електронної бібліотеки НАПН України і доступне для вільного завантаження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Долгова, Т.В. (2017, 31 декабря). *Смешанное обучение — инновация XXI века*. Интерактивное образование. <https://bit.ly/3h9ndxD>
- Закон України «Про вищу освіту». (2014, 1 липня). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». (2015, 26 листопада). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Закон України «Про освіту». (2017, 5 вересня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Кабінет Міністрів України. (2021, 3 березня). *Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року* (179). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-p>
- Кабінет Міністрів України. (2021, 9 грудня). *Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021-2023 роки* (1617-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1617-2021-p>
- Коваленко, В.В., Мар'єнко, М.В., & Сухих, А.С. (2021a). *Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти* : методичні рекомендації (М.В. Мар'єнко, А.С. Сухих, ред.). Київ: ІІТЗН НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/728506/>
- Коваленко, В.В., Мар'єнко, М.В., & Сухих, А.С. (2021b). Особливості впровадження змішаного навчання у

- зкладах загальної середньої освіти. *Нова педагогічна думка*, 107(3), 86-90. <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-107-3-86-90>
- Коваленко, В.В., Мар'єнко, М.В., & Сухих, А.С. (2021с). Сучасний стан використання хмаро орієнтованих систем відкритої науки у вітчизняному освітньому просторі у закладах освіти. *Освітній дискурс*, (34), 62-71. [https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.34\(6\)-6](https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.34(6)-6)
- Луговий, В.І., Рєгейло, І.Ю., & Гудим, І.М. (2021). Про результати виконання у 2020 році прикладних наукових досліджень для підтримки молодих вчених. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-2-1>
- Міністерство освіти і науки України. (2020, 23 березня). *Щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час карантину* (1/9-173). <https://bit.ly/3HetYsa>
- Предко, В.В. (2021а). Вплив кліпового мислення на розвиток життєстійкості учасників освітнього процесу. In *Обдаровані діти — скарб нації* : матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 18-22 серпня 2021 р.) (с. 426-427). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/729305/>
- Предко, В.В. (2021б). *Розвиток життєстійкості особистості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності* : методичні рекомендації. Київ: Ніка-Центр. <https://lib.iitta.gov.ua/729301/>
- Предко, В.В. (2021с). Розвиток життєстійкості особистості як основна психологічна умова ефективного освітнього процесу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*, 32(2), 157-162. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2021.2/28>
- Президент України. (2019, 30 вересня). *Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року* (722). <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
- Спірін, О.М. (2013). Критерії і показники якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 33(1). <https://doi.org/10.33407/itlt.v33i1.788>
- Чаплінська, Ю.С. (2021). Медіапсихологічна експертиза аудіовізуальної продукції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Психологія»*, 2(14).
- Чаплінська, Ю.С., Найдьонова, Л.А., & Кузін, К.Ю. (2022). Захист дитини в інформаційному просторі: світовий досвід та українські реалії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Психологія»*, 1(15).
- Kovalenko, V.V., Marienko, M.V., & Sukhikh, A.S. (2021). Use of augmented and virtual reality tools in a general secondary education institution in the context of blended learning. *Information Technologies and Learning Tools*, 86(6), 70-86. <https://doi.org/10.33407/itlt.v86i6.4664>

RESULTS OF PERFORMING IN 2021 THE APPLIED RESEARCHES TO SUPPORT YOUNG SCIENTISTS

Scientific report at the meeting of the Presidium of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, January 27, 2022

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice-President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Iryna Reheilo

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Scientific and Organisational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Iryna Hudym

PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Senior Research Fellow of the Scientific and Organisational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The main results of three applied researches which were performed in 2021 by the young scientists of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine are presented. The researches were carried out after the competitive selection in January 2021 to support and intensify the NAES of Ukraine young researchers' research activities, to promote the development of their professional qualities and creative potential. Significant research results have been obtained related to studying the problems of psychological support for education and the use of digital technologies in general secondary education institutions. The research results are implemented in education institutions of various levels, as well as in public authorities and local governments.

Keywords: applied research; young scientists; general secondary education; digitalisation of education; psychological support for education.

Дата публікації: 18 лютого 2022 р.